

**Delta i debatten,
skriv til oss!**

SEND DITT INNLEGG TIL: DEBATT@NATIONEN.NO

Innlegg kan også sendes per post til Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Merk konvolutten «debatt». Innlegg som sendes elektronisk blir prioritert.

TEKSTLENGDER:

Kronikk: Maks 4900 tegn med mellomrom.

Leserinlegg: Maks 2000 tegn

Du kan også levere innlegg på nationen.no

Kronikker honoreres som hovedregel ikke. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendt stoff og til å publisere det på alle våre plattformer.

Frøvelv: I frøvelvet på Svalbard ligger verdens største samling av såvarer. Likevel er vi avhengig av utenlandske grønnsakssorter.

Foto: Landbruks- og matdepartementet

Norske sorter tilbake på åkeren

Vi har verdens største samling av såvarer liggende i permafrosten på Svalbard. Men det aller meste av såvarer som blir sådd på norske grønnsaksåkre blir importert.

Med tanke på den globale politiske situasjonen og klimaet som er i endring, i tillegg til at Norge skal øke matproduksjonen, er det på tide at frøforsyningen av grønnsaker kommer høyere på den landbrukspolitiske agendaen.

Svalbard Globale frøvelv markerer 10-årsjubileum i februar 2018. Frøvelvet rommer verdens største samling av såvarer. Denne samlingen består av duplikater av frøsamlinger som ligger i genbanker rundt om i verden.

Hensikten er å ha et sikkerhetslager for den store genetiske variasjonen innen verdens matplanter. Takket være Svalbard Globale frøvelv fylles genbanken i Aleppo i Syria opp igjen. Norske myndigheter har lagt mye prestisje i etableringen av Svalbard Globale frøvelv, og initiativet høster stor internasjonal anerkjennelse.

Utenlandskeide rettigheter

«Vi er avhengig av utenlandske grønnsakssorter. Rettighetene er i stor grad eid av multinasjonale frøselskaper.»

Paradoksalt nok er Norge selv fullstendig avhengig av grønnsaksfrø fra utlandet. Når du kjøper en kålrot i dagligvarebutikken i vintersesongen kan du være rimelig sikker på at den er en sort som har blitt utviklet i Norge, og som regel har også kålrotfrøene blitt produsert i Norge.

Men nesten alle andre grønnsaker du finner i disken, bortsett fra poteter, har blitt dyrket med bruk av utenlandske såvarer. Jo da, stikk løk produseres i Norge, men frøene brukt i produksjonen av stikk løk er ikke norske.

Både den globale politiske situasjonen og klimaet endrer seg. Regjeringen har som mål å øke matproduksjonen i Norge, og Landbruks- og matdepartementet skriver på sin egne nettsider at klimaendringer øker behovet for nye plantesorter. Norsk landbruk er verdens nordligste, det finnes få land i verden med grønnsaksproduksjon nord for polarsirkelen. Dette krever grønnsakssorter som passer i vårt klima.

Men i Norge finnes det, per dags dato, ingen sortsutvikling innen grønnsaker. Avviklingen av Frøsementet på Hellerud tidlig

på 2000-tallet betydde i praksis slutten på denne satsingen.

Vi er altså avhengig av utenlandske grønnsakssorter, og sortsrettighetene er i stor grad eid av multinasjonale frøselskaper. Utvikling av sorter egnet til det norske klimaet står ikke høyt på prioriteringslisten hos disse selskapene. Markedet for nordiske sorter er ikke stort nok, og dermed er foredlingsarbeidet bedriftsøkonomisk ikke lønnsomt.

Samtidig fører oppkjøp og sammenslåinger blant store frøselskaper til en stadig større maktkonsentrasjon av ressursene og kompetansen. Så Norge står ikke bare uten sortsutvikling innen grønnsaker, men også uten kompetanse på dette.

I Norge har Graminor ansvar for utvikling av nye plantesorter innen korn, engvekster, potet, frukt og bær. Landbruks- og matdepartementet har en betydelig eierandel i Graminor. Landbrukspolitikkens mål er landbruk i hele landet, og derfor har Graminor fått i oppdrag å utvikle sorter som er tilpasset vekstforholdene i ulike deler av landet vårt. Siden mye av dette arbeidet ikke lønner seg bedriftsøkonomisk, får Graminor tilskudd over jordbruksavtalen til sortsutvikling.

Denne strategien bærer fruk-

ter, Norge har en høy selvforsyningsgrad for såkorn, såfrø av engvekster og settepotet. Det eksporteres til og med såkorn av bygg og havre til Finland. Men grønnsaker derimot, er ikke en del av Graminors satsingsområde. Ikke står det høyt på den landbrukspolitiske agendaen heller – dessverre.

Solhatt økologisk hagebruk har de siste to årene, med prosjektstøtte fra Landbruksdirektoratet, satset på å ta i bruk en del eldre norske sorter som ikke har vært dyrket på flere titalls år. Noen eksempler på dette er sukkerertsorten Engelsk Sabel og kålrotsorten Trøndersk Hylla. Sortene ble i 2016 godkjent som bevarings-sort for opptak på Norsk offisiell sortsliste.

Etter å ha ligget mange år i en fryser i genbanken NordGen er sortene tilbake igjen på åkeren. Kanskje kan dette være starten på en ny giv for norsk frøavl og, ikke minst, sortsutvikling innen grønnsaker. Men dette vil ikke skje uten statlige virkemidler.

Jeg håper at politikerne ser viktigheten av å ha norske sorter av grønnsaker ute på åkeren, ikke bare av å ha dem liggende i fryseren på Svalbard.

Jasper Kroon

Fagsjef i Solhatt økologisk hagebruk

FORSVARSPOLITIKK Forsvaret i kommende statsbudsjetter

Klar satsing på forsvaret, men er det nok? På forsvarsdepartementets hjemmesider står det at 2018-budsjettet vil medføre en klar og tydelig oppfølging av langtidsplanen gjennom;

- En markant bevilgningsøkning til reduserte klartider, økt bemanning av operative kapasiteter og et høyere aktivitetsnivå i operative avdelinger.

- En videreføring av arbeidet med å bygge «grunnmuren» i Forsvaret, med vekt på vedlikehold, reservedeler og beredskapsbeholdninger.

- Anskaffelse av tre havgående kystvaktartøy, nye maritime patruljefly og kampluftvern til Hæren.

- Norsk deltakelse i internasjonale militære operasjoner.
- Anskaffelse av nye kampfly med baseløsning.

- NATO-øvelsen Trident Juncture 2018.

Som medlem av forsvarsforeningen setter jeg selvsagt stor pris på alt som medfører styrket forsvarsevne av Norge, ikke fordi det er et mål i seg selv, men fordi et endret trusselbilde i våre nærområder forutsetter det. Likevel sitter jeg igjen med et inntrykk av at prioriteringene blir for små.

Jeg har også vært medlem av Høyre siden 1989 og har vært med å arbeide for et parti som hvert år har sagt den skal sikre et troverdig forsvar. Det er derfor snart på tide at personellet ute i avdelingene faktisk snart får se at pengene kommer i virkelighetens verden. Det er opp til Stortingets flertall å sikre dette. Handlingsregelen er ikke god nok forklaring for de som vil ha en unnskyldning for ikke å gi mer til forsvar av Norge.

Forsvaret tar år å bygge opp, men kort tid å bygge ned, derfor må våre folkevalgte på Stortinget handle nå, i de kommende budsjetter.

Tommy Bech

Ansvarlig: Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen.

Foto: Vidar Ruud / NTB scanpix